Хмельницький інститут
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України
Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад
"Міжрегіональна Академія управління персоналом"

КУРСОВА РОБОТА

Фінанси підприємств

(НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ)

За темою: Грошові потоки підприємств

студент 3 курсу,

спеціальність: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Бєляєва Євгенія Олександрівна
(прізвище, ім'я, по-батькові студента)

група ІН8-8-23-Б1ФБС(4.6з)

Прізвище та ініціали викладача : Осадчук Л.А.

Прізвище та ініціали фахівця деканату : Рудюк Г.К.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

ЗМІСТ

ВСТУП …….. 3

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА …… 5

1.1. Сутність, класифікація та структура грошових потоків ……. 5

1.2. Значення грошових потоків для підприємства та його фінансових показників …….. 9

1.3. Огляд нормативно-інструкційної та спеціальної літератури по темі ... 12

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СКЛАДУ ТА СТРУКТУРИ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ТОВ «ЗАХІДНА АГРОВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ» …….. 14

2.1.Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Західна агровиробнича компанія»……. 14

2.2. Аналіз складу та структури грошових потоків …… 16

2.3. Оцінка ефективності управління потоками ……..…. 20

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «ЗАХІДНА АГРОВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ» …… 22

ВИСНОВОК …… 25

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ …….. 27

ДОДАТКИ

ВСТУП

Через постійні зміни в економіці підприємства мусять пристосовуватись до нових умов ринку. Тому кожне підприємство має успішно працювати, мати достатню кількість грошових ресурсів та вміти ними правильно управляти. Саме тому питання формування та використання грошових потоків є актуальним, незалежно від роду діяльності підприємства.

Грошові потоки відображають усі процеси, наскільки ефективно підприємство отримує доходи, здійснює розрахунки, виконує свої зобов'язання перед працівниками, постачальниками, бюджетом. Тобто управління фінансовими потоками є основою для стабільності та діяльності підприємства. Якщо грошові потоки організовано правильно, то підприємство має можливість вчасно сплачувати свої витрати, модернізувати обладнання та розширювати ринки збуту. Але якщо грошові потоки нестабільні то є ризики стикнутись з нестачею грошей і навіть збитками.

Актуальність теми полягає в необхідності підприємства завжди ефективно управляти фінансовими ресурсами і підвищувати свій рівень діяльності, отримуючи більший прибуток.

Об'єктом роботи є процес формування грошових потоків та їх використання в господарській діяльності підприємства.

Предметом є теоретичні та практичні аспекти аналізу й управління грошовими потоками ТОВ «Західна агровиробнича компанія», а також оцінка їх структури, динаміки та ефективності.

Метою даної курсової роботи є дослідження сутності, ролі та особливості управління грошовими потоками підприємства, а також пошук шляхів підвищення ефективності управління.

Для досягнення мети потрібно визначити і виконати наступні завдання:

1. Розглянути теоретичні основи управління грошовими потоками, а саме визначити сутність, класифікацію та інші їхні особливості.
2. Визначити значення грошових потоків для стійкості підприємства.

3. Проаналізувати нормативно-правові засади, ознайомитись з базою та іншими джерелами досліджень.

4. Оцінити управління грошовими потоками конкретного підприємства, включаючи аналіз складу та структуру грошових потоків. Оцінити фінансове забезпечення підприємства і знайти шляхи підвищення ефективності управління ними.

Організація фінансової діяльності є ключовим елементом успішного функціонування будь-якого підприємства в умовах постійних змін у економічному середовищі. Враховуючи швидкі темпи технологічного розвитку, конкурентний тиск на ринку та зміни у законодавстві, дослідження організації фінансової діяльності має велике значення для практичних потреб та теоретичних вивчень в галузі фінансів та управління. Необхідність глибшого розуміння механізмів фінансового забезпечення грошових потоків, визначення оптимальних джерел їх фінансування дасть точний аналіз ролі фінансів у забезпеченні сталого та ефективного кругообігу ресурсів на прикладі конкретного підприємства.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, класифікація та структура грошових потоків

Основною функцією будь якого підприємства є отримання прибутку, який безпосередньо пов'язаний з безперервним рухом грошових коштів. Без використання грошового потоку неможливо здійснювати більшість господарських операцій, управляти фінансово-господарською діяльністю підприємства, оскільки реалізація управлінського рішення торкається грошового потоку. Наприклад, витрати на підтримання обсягу необоротних активів (запасів, сировини, матеріалів), виплати працівникам, сплата податків, а також вкладення в основні засоби, фінансові вкладення та інше.

Взагалі одного єдиного визначення грошового потоку не існує. Безліч економістів і дослідників висловлюють різні, хоча й схожі поняття, а з точки зору управління досі невизначено суть грошових потоків.

Так, у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів» грошові кошти трактуються як готівка в касі і вклади до запитання, а еквіваленти грошових коштів як «короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості» [10].

У НП(С)БО 1 визначення звучить як «грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках в банках та депозити до запитання» [11].

У постанові Національного банку України «Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України» виділено основну термінологію де описано, що «готівка – це готівкова валюта України і готівкова іноземна валюта у вигляді банкнот і монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної держави, банкноти та монети, вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але не підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу (крім монет, що належать до банківських металів), і дорожні чеки» [14].

Грошові кошти підприємства є найбільш ліквідними, перебувають у готівковій формі та безготівковій та змінюють свою вартість під впливом часу, тому це є важливою економічною цінністю підприємства.

Поряд з грошовими коштами актуальними сьогодні є електронні гроші. Електронні гроші – це платіжні засоби, що представленні і обертаються в електронному вигляді, оборот яких гарантує анонімність сторін. Електронні гроші – грошові зобов'язання емітента в електронному вигляді, які знаходяться на електронному пристрої у розпорядженні користувача [2,ст.157].

Отже, грошовий потік являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів, що утворюються господарською діяльністю.

Грошові кошти класифікуються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності за видами діяльності (Рис.1.1). Це дає можливість визначати грошові доходи і витрати з огляду на особливості операцій і в подальшому робити аналіз діяльності та контроль за нею.

Грошові потоки операційної діяльності становлять найбільшу частину коштів на підприємствах. Рух коштів від операційної діяльності показаний у формі №3 «Звіт про рух грошових коштів».

Грошовий потік визначається як різниця між надходженнями і витрачаннями коштів внаслідок операційної діяльності. В частині надходжень це може бути виручка, аванс і передплати, повернення коштів підзвітними особами та ін. В частині витрат грошові потоки складаються з платежів за сировину, товари, виконання робіт і послуг, виплата заробітної плати, відсотки по кредиту, видані аванси та ін. [2,ст.158].

Грошовий потік інвестиційної діяльності фіксується у формі №4. Визначається так само як різниця доходів і витрат, тільки у інвестиційній діяльності. В частині надходжень це поступання готівки від реалізації необоротних засобів, довгострокових фінансових вкладень. У частині витрат

це витрати на придбання основного капіталу, платежі по довгострокових вкладеннях та ін.

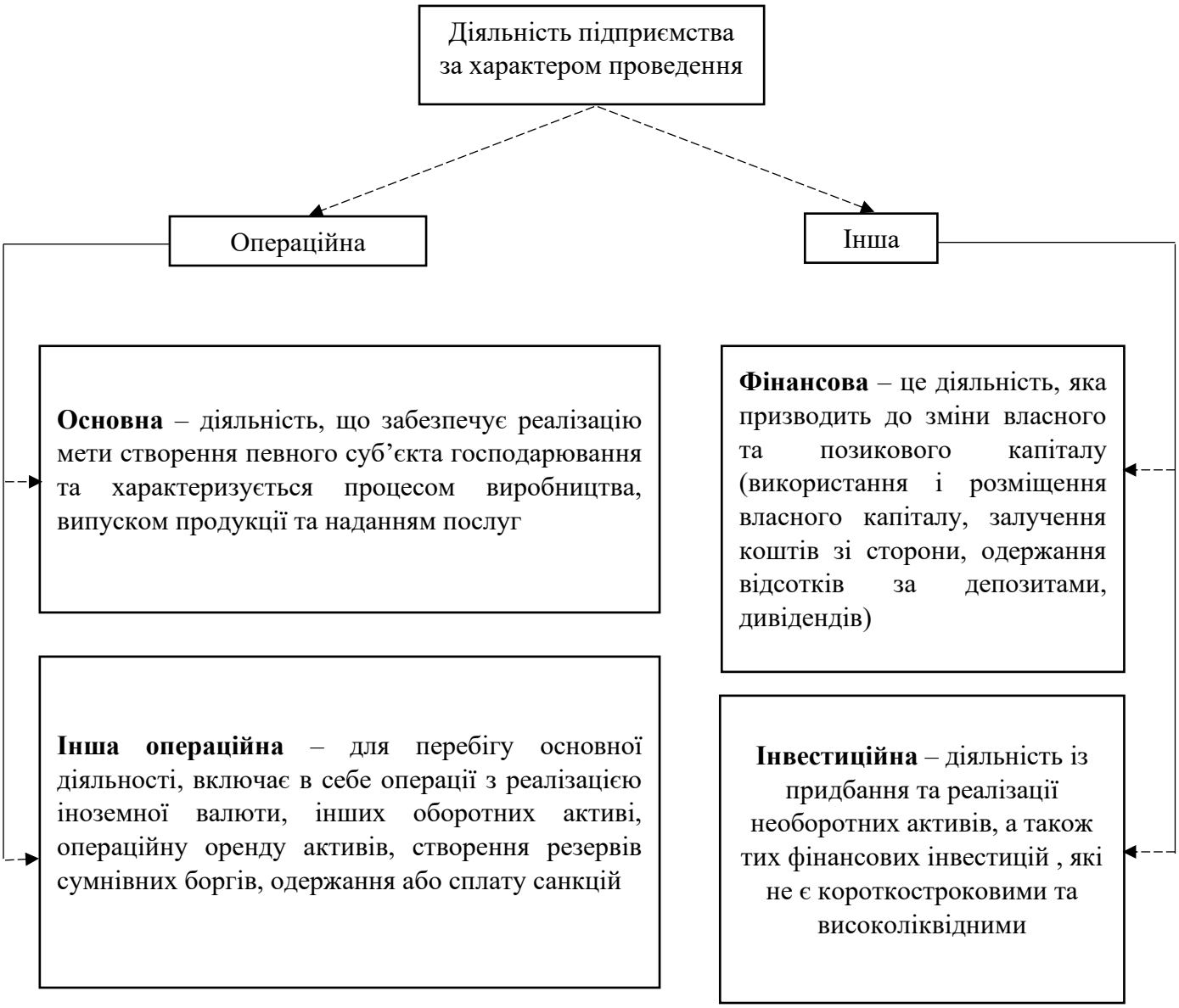

Рис.1.1 Види діяльності підприємства за вимогами в НП(С)БО 1

Грошовий потік фінансової діяльності розраховується як різниця між надходженнями і витратами фінансової діяльності. Надходження від фінансової діяльності: позики, кредити, залучення акціонерного чи пайового капіталу через випуск акцій. Витратами фінансової діяльності вважають саму виплату тіла кредиту, виплати дивідендів, якихось вкладень [2,ст.163].

Також виділяють низку інших ознак за якими виділяють грошові потоки, нижче описано основні з них (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація грошових потоків

Ознака класифікації	Економічна характеристика
За напрямком руху	позитивний грошовий потік, який характеризує сукупність надходжень від усіх видів діяльності; негативний, що характеризується виплатами від усіх видів діяльності
Метод нарахування грошових коштів	валовий грошовий потік являє собою всю сукупність надходжень і витрат в аналізованому періоді часу в розрізі окремих періодів часу; чистий грошовий потік характеризує різницю між позитивним і негативним грошовим потоком
Рівень достатності обсягу грошового потоку	надмірний грошовий потік, дефіцитний грошовий потік
Тривалість	короткостроковий грошовий потік (до року), довгостроковий грошовий потік
Форми використання	готівковий і безготівковий грошовий потік

Валовий грошовий потік – це сума додатного та від’ємного грошового потоку за всіма видами діяльності. Валовий потік є ще синонімом до чистого грошового потоку.

Позитивний або вхідний потік – сукупність всіх надходжень підприємства. Негативний або вихідний – сукупність грошових витрат підприємства по всім видам діяльності.

Вільний грошовий потік – кошти, які залишаються на підприємстві в результаті операційної діяльності та інвестицій в основний капітал.

Отже, для нормальної роботи підприємство має мати у своєму розпорядженні оптимальну суму грошових коштів. Їх нестача може призвести до збиткової діяльності і неплатоспроможності, зниження ліквідності, а може й до банкрутства і припинення діяльності. Водночас і надлишок може мати негативні наслідки, адже незалучені кошти не приносять доходу. Саме тому управлінські рішення щодо раціоналізації грошового потоку та його ефективного використання впливають на фінансову стійкість підприємства, на ринкову вартість.

Структура грошових потоків показує з яких джерел надходять кошти і на що вони витрачаються (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Структура грошових потоків

Види діяльності	Джерела надходження	Напрям використання
Операційна	Виручка від реалізації продукції, товарів, послуг; надходження від покупців та замовників; інші операційні доходи (штрафи, відшкодування та оренда)	Оплата постачальникам і підрядникам; видача заробітної плати; сплата податків; оплата послуг, сировини та ін.
Інвестиційна	Продаж обладнання (ОЗ та нематеріальних активів); інвестиції, отримання дивідендів чи відсотків	Придбання нового ОЗ; вкладення у фінансові інвестиції; надання позик іншим підприємствам
Фінансова	Отримання кредитів чи позик; внески власників; залучення інших коштів	Погашення кредитів, виплата відсотків за кредитами; виплата дивідендів; викуп власних акцій

1.2. Значення грошових потоків для підприємства та його фінансових показників

Грошові потоки займають основне й найважливіше місце у фінансовій діяльності підприємства, оскільки забезпечують безперервність процесів, можливість виконувати всі зобов’язання та створювати нові умови для

розвитку. Тому для фінансової стабільності та ліквідності потрібно ефективно управляти рухом грошових потоків.

Грошові потоки дозволяють:

- підтримувати фінансову діяльність, своєчасно оплачувати постачальників, податки, заробітну плату;
- забезпечувати оновлення основних засобів, розширювати виробництво, впроваджувати інновації;
- погашати зобов'язання, уникати штрафів та прострочень;
- формувати резерви ліквідності, особливо у кризові періоди для забезпечення стійкості;
- приймати рішення щодо інвестицій, структури капіталу, дивідендів та іншого.

Аналіз є основною базою прийняття ключових рішень – від планування бюджету до оцінки прибутковості окремих сфер діяльності. Тоді можна легко визначити «вузькі» місця у русі коштів і передбачити де може виникати дефіцит чи надлишок, аби швидко скоригувати фінансову політику.

Модель управління грошовими потоками для кожного суб'єкта господарювання є індивідуальною так як мають враховуватись особливості його діяльності та умови зовнішнього і внутрішнього середовищ реалізації його діяльності.

Фінансова спроможність підприємства забезпечити дотримання всіх зобов'язань визначається рівнем фінансового забезпечення (покриття) потреби підприємства (формування необхідного фонду коштів у встановлений момент часу на основі грошових потоків). Результатом спроможності підприємства є рівень його ліквідності (можливість швидкого формування фонду грошових коштів без значних фінансових втрат) і платоспроможності (можливість своєчасно та повністю погасити зобов'язання) [1].

Базові методи управління грошовими потоками можна поділити на основні три методи: аналітичний, планово-прогнозний, операційно-регулюючий.

Для планування та прогнозування потоків необхідно скласти бюджет руху грошових коштів (Cash Flow Budget), тобто передбачити усі надходження і виплати для уникнення касових розривів.

До основних етапів планування можна віднести: оцінка майбутніх доходів і витрат за всіма видами діяльності (операційна, інвестиційна та фінансова); визначення періодів коли можливе виникнення дефіциту або надлишку та розроблення заходів для усунення проблем і правильного розміщення вільних коштів.

Балансування вхідних і вихідних потоків. Цей метод передбачає узгодження строків надходження коштів та їх використання. Для цього методу використовуються графіки платежів, ведеться контроль дебіторської та кредиторської заборгованості, відстрочуються власні платежі без порушень зобов'язань. Така збалансованість сприяє зниженню потреби в короткострокових кредитах і підвищує фінансову гнучкість.

Наступним кроком є оптимізація структури грошових потоків. Вона полягає у ідеальному співвідношенні між обсягом і якістю потоків. Наприклад, оптимізація може включати скорочення неефективних витрат та підвищення ефективності операційної діяльності, а ще раціональне інвестування тимчасово вільних коштів та диверсифікація джерел фінансування (кредити, лізинг, емісія акцій).

Постійний контроль та моніторинг дозволяє виявити відхилення від плану, знайти причини і почати усувати проблеми. Використовуються такі інструменти як Звіт про рух грошових коштів (форма №3), коефіцієнти ліквідності та грошового покриття, аналіз чистого грошового потоку та інші.

Як вже визначалось вище важливо зберігати певний рівень коштів тому доцільно буде підприємству формувати резервний фонд і інші тимчасово

вільні кошти розміщувати на короткострокові депозити, не менш важливим є створювати кредитні лінії, у разі дефіциту їх можна швидко залучити.

1.3. Огляд нормативно-інструкційної та спеціальної літератури по темі

Дослідження грошових потоків спирається на значну кількість нормативно-правових актів та на безліч наукової літератури.

Правове регулювання обліку, аналізу та управління грошовими потоками здійснюється на підставі чинних законодавчих документів.

Базовим документом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [6]. Він визначає загальні принципи бухгалтерського обліку, склад фінансової звітності, в тому числі звіт про рух грошових коштів.

Важливим є Податковий кодекс який встановлює порядок сплати податків і зборів, що впливають на формування чистих грошових коштів, особливо на обсяг операційних і фінансових витрат підприємства [13].

Можна виділити також Закон України «Про валюту і валютні операції», що встановлює порядок проведення валютних операцій та руху коштів у діяльності підприємства [7].

Закон України «Про інвестиційну діяльність» [8] регулює відносини у сфері вкладення коштів та Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» забезпечує контроль достовірності фінансової інформації [5].

Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 (МСФЗ 7) встановлює вимоги до розкриття інформації про фінансові інструменти у фінансовій звітності підприємства. Стандарт визначає, яку саме інформацію підприємство має відкривати для користувачів, аби ті могли розуміти всі фінансові інструменти, їхні ризики та вплив на фінансовий стан. МСФЗ 7 тісно пов'язаний з МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», який визначає принципи обліку та відображення фінансових активів та зобов’язань [10].

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) використовують підприємства для введення активів, зобов’язань, доходів і

витрат. Наприклад, НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”, НП(С)БО 9 “Запаси”, НП(С)БО 16 “Витрати” (для обліку витрат пов'язані з використанням оборотних засобів).

НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” висвітлюють основні терміни і тлумачать, що “національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку — нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та аудиту та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку” [11].

Отже, аналіз нормативно-інструкційної літератури свідчить, що система управління грошовими потоками ґрунтується на чинних законодавчих актах, положеннях бухгалтерського обліку та інших.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ СКЛАДУ ТА СТРУКТУРИ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ТОВ «ЗАХІДНА АГРОВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Західна агровиробнича компанія»

ТОВ «Західна агровиробнича компанія» було зареєстровано 25.01.2017. Розмір статутного капіталу складає 10 000,00 грн.

Засновником є американська компанія TNA CORPORATE SOLUTIONS LLC.

Директором організації товариства з обмеженою відповідальністю «Західна агровиробнича компанія» є Андросюк Ігор Сергійович.

Основний вид діяльності (КВЕД) – 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Додаткові КВЕДи:

01.13 Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів 01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур

01.24 Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів

01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід

01.50 Змішане сільське господарство

10.11 Виробництво м’яса

10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп’яної промисловості

10.81 Виробництво цукру

46.12 Діяльність посередників у торгівлі паливом, рудами, металами та промисловими хімічними речовинами

46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин

Також підприємство займається іншою допоміжною діяльністю у сфері транспорту, надає в оренду транспортні засоби та займається оптовою торгівлею інших продуктів.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Західна агровиробнича компанія» (ТОВ «Західна агровиробнича компанія») розташована в Рівненській області, Дубенський район, місто Дубно.

Розглянемо фінансові результати підприємства (табл.2.1) за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» (Додаток 1).

Таблиця 2.1

Динаміка фінансових результатів ТОВ «Західна агровиробнича компанія» і 2023-2024 роках, тис. грн

Фінансові результати	2023 рік	2024 рік	Відхилення	
			+/-	У %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	2 313 608	2 858 784	545 176	123,6
Собівартість реалізованої продукції	2 026 259	2 341 407	315 148	115,6
Валовий прибуток (збиток)	287 349	517 377	230 028	180,0
Інші операційні доходи	1 144 713	656 444	-488 269	57,34
Адміністративні витрати	43 692	75 002	31 310	171,66
Витрати на збут	255 320	220 220	-35 100	86,25
Інші операційні витрати	579 879	652 232	72 353	112,47
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	553 171	226 367	-326 804	40,92
Чистий фінансовий результат прибуток (збиток)	448 580	103 628	-344 952	23,1

Провівши аналіз показників можна зробити висновок, що підприємство на кінець 2023 року отримало прибуток, який порівняно з 2023 роком зменшився на 344 952 тис. грн. Це пов’язано зі збільшенням під кінець року собівартості продукції (на 315 148 тис. грн) та витрат, хоча дохід від реалізації також зріс на кінець 2023 року і становив 2 858 784 тис. грн. Це вказує на здатність підприємства діяти в складних економічних умовах, використовувати наявні конкурентні переваги, задовольняти потреби свого цільового сегменту ринку. Це призводить до того, що у підприємства

залишається більше фінансових ресурсів для того, щоб покрити постійні і змінні витрати, заохочувати ефективних співробітників, погашати фінансові зобов'язання, вирішувати інші оперативні та стратегічні завдання.

Про підвищення ефективності господарських процесів на підприємстві свідчить чистий дохід, що зростав швидшими темпами (на 23,6%), ніж собівартість (на 15,6%). Важливо підтримувати поточну динаміку, що дозволить досягати більш відчутного фінансового результату товариства.

Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства є найбільш важливим індикатором, що свідчить про здатність підприємства створювати додану вартість, займати стійке ринкове становище за рахунок реалізації якісних бізнес-процесів. Чистий прибуток формується під впливом усіх управлінських рішень, які були зроблені протягом періоду аналізу, а також об'єктивних зовнішніх і внутрішніх процесів. Чистий прибуток ТОВ «Західна агровиробнича компанія» становить 103 628 тис. грн. в 2024 р., хоча і відбулося суттєве його зменшення порівняно з 2023 роком (на 76,9%).

2.2. Аналіз складу та структури грошових потоків

Основним джерелом фінансування підприємства незалежно від організаційно-правової форми та виду діяльності є доходи. Від їх розміру залежить фінансування витрат, інвестиційної діяльності, а також фінансові результати. Всі зміни в русі грошових коштів дає змогу оцінити аналіз складу та структури грошових потоків. Основною метою такого аналізу є визначення частки кожного виду діяльності у загальному русі грошових потоків.

Розглянемо склад і структуру грошових потоків (табл.2.2) ТОВ «Західна агровиробнича компанія» за даними форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» (Додаток 2).

Таблиця 2.2

Склад і структура грошових потоків підприємства за видами діяльності

Види діяльності	2023 рік, тис. грн	Струк-тура, %	2024 рік, тис. грн	Струк-тура, %	Відхилення	
					тис. грн	%
Операційна діяльність	100 209	54,5	40 725	56,8	-59 484	2,3
Інвестиційна діяльність	12 848	7,0	25 062	35,0	12 214	28
Фінансова діяльність	69 072	38,5	7 958	8,2	-61 114	-30,3
Разом	182 129	100	73745	100	-108 384	-

Провівши аналіз складу і структури грошових потоків ТОВ «Західна агровиробнича компанія» можемо зробити висновок, що у 2023 році основну частину в структурі займала операційна діяльність (54,5%), що свідчить про значний рух коштів, пов’язаний із поточними господарськими операціями. У 2024 році питома вага збільшилась на 2,3%, що є позитивним для підприємства, адже покращились результати основної діяльності.

Аналізуючи інвестиційні потоки бачимо, що у 2023 році вони становили 12 848 тис. грн., на 12 214 тис. грн менше ніж у 2024році. Структура змінилась з 7% до 35%, що говорить про активізацію інвестиційної діяльності. Але при цьому показники фінансової діяльності зменшились, що свідчить про зниження обсягів залучення позикових коштів.

Як і зазначалось вище грошовий потік включає в себе рух надходжень і витрат , що утворюються господарською діяльністю.

У таблиці 2.3. проведено аналіз руху грошових надходжень підприємства, а також аналіз руху витрат у таблиці 2.4.

Таблиця 2.3

Аналіз руху грошових надходжень підприємства

Джерело надходжень	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Відхилення	Структура 2023, %	Структура 2024, %	Зміна структури
Реалізація продукції (товарів, робіт, послуг)	786 685	2 076 881	1 290 196	57,6	70,7	13,1
Повернення податків і зборів	24 269	10 129	-14 140	1,8	0,3	-1,5
Отримані аванси від замовників	1 916 803	1 458 082	-458 721	140,4	49,6	-90,8
Інші надходження від операційної діяльності	73 717	154 742	81 025	5,4	5,3	-0,1
Надходження від повернення позик	-	5 881 559	5 881 559	0,0	199,9	199,9
Разом надходжень	2 801 474	9 581 393	6 779 919	100	100	-

Отже, провівши аналіз грошових надходжень ТОВ «Західна агровиробнича компанія», можемо зробити висновок про суттєве покращення платоспроможності, так як у 2024 році загальний обсяг грошових надходжень зріс на 6 779,9 тис. грн. Основним джерелом формування коштів є реалізація продукції, частка її збільшилась з 57,6% (у 2023р.) до 70,7% (у 2024р.). Водночас отримані аванси від замовників зменшились на 458,7 тис. грн, а питома вага скоротилась з 140,4% до 49,6%. Це може свідчити про зниження попередніх оплат від клієнтів.

Позитивною є поява надходжень від повернення позик у розмірі 5 881,6 тис. грн, що призвела до приросту загальних надходжень і становить майже 200% в структурі 2024 року.

Таблиця 2.4

Аналіз грошових витрат ТОВ «Західна агровиробнича компанія»

Напрям використання коштів	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Відхилення	Структура, %		Зміна структури
				2023 рік	2024 рік	
Оплата постачальникам та підрядникам	3 864 700	5 747 842	1 883 142	83,8	74,3	-9,5
Виплати працівникам	146 459	813 775	667 316	3,2	10,5	7,3
Сплата податків та зборів	75 204	89 683	14 479	1,6	1,2	-0,4
Повернення авансів	442 930	1 916 803	1 473 873	9,6	24,8	15,2
Інші виплати	-	-	-	-	-	-
Разом витрат	4 529 293	8 568 103	4 038 810	100	100	-

Аналізуючи дану таблицю грошових витрат бачимо, що загальний обсяг витрат у 2024 році зріст на 4 038,8 тис. грн і становить 8 568,1 тис. грн. Найбільшу частину у витратах займають платежі постачальникам та підрядникам, які збільшились на 1 883,1 тис. грн, хоча частка в структурі їх зменшилась на 9,5% (з 83,8% стала 74,3%).

Не менш важливим є зростання виплат працівникам, у 2024 році вони становили 8 137,7 тис. грн (на 7,3% більше ніж у 2023 році), це може свідчити про підвищення рівня оплати праці або збільшення чисельності персоналу.

Через повернення раніше отриманих передплат через можливе невиконання зобов’язань або зміну графіків постачання відбулось найбільше зростання повернення авансів. Їх частка на 2024 рік збільшилась на 15,2% (24,8%) і становлять вони 1 916,8 тис. грн.

Отже, фінансовий стан ТОВ «Західна агровиробнича компанія» значно покращився. У загальному висновку виділимо, що грошові надходження зросли з 2 801,5 тис. грн до 9 581,4 тис. грн, що становить приріст – 6 779,9 тис. грн. В той же час і грошові витрати збільшились на 4 038,8 тис. грн.

В результаті у 2023 році чистий грошовий потік був від'ємним (-18,3 тис. грн), але у 2024 році зріс і становив 25 994 тис. грн, що свідчить про відновлення фінансової стійкості, здатність підприємства покривати свої зобов'язання і формувати надлишок коштів.

2.3. Оцінка ефективності управління потоками

Ефективність управління грошовими потоками визначається показниками, які показують стабільність та достатність грошових надходжень для фінансування поточної діяльності.

Основними показниками є: коефіцієнт достатності грошових потоків, чистий грошовий потік та рентабельність грошових потоків.

Коефіцієнт достатності (Кдгп) визначається за такою формулою:

Кдгп = Грошові надходження / Грошові виплати (1) ;

Чистий грошовий потік визначається різницею надходжень і витрат.

Рентабельність грошового потоку (Ргп) показує скільки чистих грошей генерує 1 грн надходжень, наступна формула виглядає так:

Ргп = Чистий грошовий потік / Грошові надходження (2) .

Показники ефективності використання грошових коштів ТОВ «Західна агровиробнича компанія» наведені у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання грошових коштів

Показник	Формула розрахунку	2023 рік	2024 рік	Відхилення
Коефіцієнт достатності грошових потоків	Грошові надходження / грошові виплати	0,62	1,12	-0,5
Чистий грошовий потік	Надходження – витрати	- 1 728 289	1 013 290	-2 741 579
Рентабельність грошових потоків	Чистий грошовий потік / грошові надходження	-0,62	0,11	-0,73

Розрахунок показників до таблиці:

1. Коефіцієнт достатності грошових потоків:

   2023 рік: 2 801 474 / 4 529 293 = 0,62

   2024 рік: 9 581 393 / 8 568 103 = 1,12

2. Чистий грошовий потік:

   2023 рік: - 1 728 289 тис. грн

   2024 рік: 1 013 290 тис. грн

3. Рентабельність грошових потоків:

   2023 рік: - 1 728 289 / 2 801 474 = -0,62

   2024 рік: 1 013 290 / 9 581 393 = 0,11

У розрахунках можемо провести різницю між показниками за 2023 та 2024 роки. Так коефіцієнт достатності зріс з 0,62 у 2023 році до 1,12 у 2024 році, тобто у 2024 році підприємство вже повністю покриває свої витрати, тоді як у 2023 надходжень вистачало лише на 62% потреб.

Зміну чистого грошового потоку ще описано у попередніх висновках в ході аналізу, але і при розрахунках коефіцієнтів видно зріст на 2 741 579 тис. грн. Підприємство перейшло від дефіциту коштів до формування позитивного фінансового результату.

Показник рентабельності свідчить, що у 2023 році кожна 1 гривня приносила 62 копійки збитку, а у 2024 році припадав вже прибуток у 11 копійок. Такий ріст показує зростання ефективності використання коштів.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «ЗАХІДНА АГРОВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ»

Система управління грошовими потоками – це сукупність методів, інструментів та важелів та інших елементів впливу на грошові потоки підприємства з боку фінансової служби для досягнення певних цілей [17,ст.170]. Важливим є вивчення факторів, які впливають на обсяг формування грошових потоків, а також вивчення причин недостатності їх за сучасних кризових умов.

Причини дефіциту потоків можуть бути як зовнішніми чинниками, так і внутрішніми. Зовнішніми причинами у наш час є:

- військовий стан в країні;
- вплив інфляції;
- зміни в законодавстві;
- коливання валютного курсу;
- несприятливі умови кредитування;
- проблеми з експортом продукції;
- недосконала податкова політика.

Внутрішніми чинниками на підприємстві є:

- неправильний фінансовий менеджмент;
- втрата кадрів та їх низька класифікація;
- недостатнє фінансове планування;
- падіння обсягу продажів;
- погана якість продукції;
- недостатність джерел фінансування інвестицій та ін.

Для оптимізації грошових потоків необхідно збалансувати потік надходжень і витрат підприємства. Якщо не буде балансу, то це може негативно відобразитись на господарській діяльності. Також важливим є уміння ефективно управляти коштами коли є дефіцит чи профіцит.

При дефіциті необхідно розробити план залучення коштів. Для довгострокової перспективи варто шукати інвесторів і партнерів, укладати вигідні довгострокові контракти з постачальниками та сформувати чіткий план видатків у певний проміжок часу. Для короткострокової перспективи беруть короткострокові кредити та здають майно в оренду, або скорочують витрати. Такі заходи застосовуються в більшості при розривах касових посеред місяця [17,ст.171].

При профіциті можна вкладати кошти під депозит або інвестувати.

Детальніше проблеми управління грошовими потоками та шляхи вирішення для ТОВ «Західна агровиробнича компанія» описані у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Проблеми управління грошовими потоками підприємства та способи їх вирішення

Проблеми	Шляхи вирішення
1	2
1.Нестабільність ринків у військовий час	1.Ретельне прогнозування та стратегічне планування: врахування всіх ризиків і розробка різних планів для забезпечення ліквідності
2.Зменшення обсягів продажів	2.Розглянути можливості різних джерел фінансування для зменшення ризиків. Це може включити пошук альтернативних джерел кредитування або інвестицій
3.Збільшення ризику неплатоспроможності та проблеми з виконанням фінансових зобов’язань	3.Управління оборотними активами: ефективне управління запасами та забезпечення оптимального рівня ліквідності для зменшення впливу воєнного конфлікту на поточні операції
4.Зниження інвестицій	4.Ретельно переглянути фінансові цілі та стратегії, щоб адаптуватись до змінних умов
5.Збільшення витрат: зростання витрат на захист активів, зміни у цінах на сировину	5.Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості

Продовження таблиці 3.1

1	2
6.Загроза інфраструктурі: руйнування інфраструктури та об’єктів може спричинити втрати та затримки на виробництві	6.Постійне відстеження грошових потоків, щоб оперативно реагувати на будь-які зміни та мінімізувати негативний вплив подій

Отже, виходячи в вище описаного можемо виділити ряд ключових аспектів для підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства:

1. Оптимізація витрат – зменшення витрат та максимізація використання фінансових ресурсів.
2. Вигідна співпраця з постачальниками – встановлення гнучких платіжних графіків, вигідних умов та домовленість про знижки.
3. Посилення контролю за дебіторською заборгованістю сприяє своєчасному надходженню коштів і зменшення ризику неплатоспроможності.
4. Планування та розроблення чіткої стратегії управління грошовими потоками.
5. Систематичний контроль та аналіз – дозволяє адаптувати стратегії в управлінні грошовими потоками до внутрішніх та зовнішніх ризиків.
6. Використання фінансових інструментів і залучення нових активів.

ВИСНОВОК

Підвищення ефективності управління грошовими потоками є основою для фінансового здоров'я підприємства. Сукупність всіх надходжень і витрат, які виникають у процесі діяльності підприємства становлять грошові потоки.

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення балансу грошових надходжень і витрат за всіма видами діяльності. Визначено, що найчастіше у фінансовому аналізі класифікують грошові потоки за видами діяльності (грошові потоки операційної, інвестиційної та фінансової діяльності), а також напрямом руху (вхідні і вихідні або позитивні та негативні).

Основою діяльності підприємства є операційна діяльність, яка забезпечує найбільшу частку надходжень і обороту коштів. Вхідними і вихідними потоками коштів операційної діяльності є надходження від покупців, аванси, виплата постачальникам за матеріали та сплата зарплат, відрахування до фондів тощо.

До інвестиційної діяльності можна віднести всі розрахунки які пов'язані з придбанням/ продажем основних засобів, цінних паперів, а також отримання дивідендів і надходжень від деривативів (контрактів).

Від фінансової діяльності може залежати яким буде фінансовий рік підприємства (отримає підприємство прибуток чи збиток), адже до її грошових потоків входить отримання банківських кредитів чи позик, кількість випущених облігацій чи акцій або надходження від цільового фінансування (матеріальна допомога, субсидії). До витрат грошових потоків фінансової діяльності можем віднести повернення позик, виплата дивідендів і погашення векселів, зобов'язань.

У процесі виконання курсової роботи було використано і досліджено грошові потоки ТОВ «Західна агровиробнича компанія». В результаті аналізу фінансових показників робимо висновок, що на початку 2023 року підприємство мало низьку ліквідність і дефіцит грошових коштів, а наприкінці 2024 року ситуація покращилась. Чистий операційний потік став позитивним,

а коефіцієнт достатності став 1,12. Це свідчить про можливість підприємства покривати свої витрати та забезпечувати стабільність у військовий період.

Дослідження інших сфер діяльності показало, що підприємство потребує оптимізації, оскільки окремі вкладення не мають достатнього ефекту. Фінансові потоки у 2023 році частково компенсували дефіцит коштів, але у 2024 році їхня роль зменшилась в результаті стабілізації внутрішніх джерел фінансування.

Отже, на основі проведеного аналізу були запропоновані напрями оптимізації грошових потоків, а саме удосконалення політики управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, контроль за інвестиційними витратами, запровадження нових інструментів для планування та прогнозу руху коштів.

В результаті дослідження підтверджують, що ефективне управління грошовими потоками є ключовим для стійкого розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та фінансової безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз звіту про рух грошових коштів. Управління грошовими потоками, 2024.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://learn.ztu.edu.ua.

2. Аніловська Г.Я., Висоцька І.Б. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: finansy.indd (lvduvs.edu.ua).

3. Головешко В.П. Управління грошовими потоками суб'єкта господарювання,2024. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://repo.btu.kharkiv.ua

4. Дорош О.І., Пліш І.В. Планування грошових потоків на підприємстві, 2021. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua .

5. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 №2258-VIII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 №996-XIV. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

7. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 №2473-VIII. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

8. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 №1560-XII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

9. Кошельок Г.В. Класифікація грошових потоків підприємства у сучасних умовах,2013. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zt.knute.edu.ua

10. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

11. НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

12. Піскунова Н.О. Пошук оптимальної моделі управління грошовими потоками,2019. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://economy.nayka.com.ua

13. Податковий кодекс від 02.12.2010 №2755-VI. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

14. Постанова Національного банку України «Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

15. Ставерська Т.О., Непрана А.В. Фінанси підприємства: Підручник / за ред. Т.О.Ставерської, А.В. Непрана. Харків: Видавництво Іванченка І.С.,2024.906с.

16. Стойко О.А., Дема Д.І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.

17. Ясіновська І.Ф., Кольба Р.М. Шляхи підвищення ефективності системи управління грошовими потоками підприємства в умовах війни,2023. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://molodyivchenyi.ua.

ДОДАТКИ